

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérés hivatalos közleményei, irányczikkek, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

Felhívás.

Egy hadseregnek leglényegesebb ereje a' tüzéségben állván, alulirt, magyar álladalmi kormányzó elnök Kossuth Lajos ur által felhatalmaztatott: miszerint Erdélybeni időzése alatt folytatózó toborzását oda is kiterjeszse, hogy Erdélynek miveltebb lelkes ifjai közzül minél számosabb ujonczokat szerezzon a' magyar tüzer sereghez; mire nézve, teljes reménységben és bizalommal felszóllitom Erdély ifjait: gyülekezzenek öszsze a' magyar szabadság 's függetlenség diadalmasan lobogó harczi azon zászlója alá, mely az általuk intézendő ágyuk villám 's menydörgése alatt világyszerű hírében kétség kívül nevedetni fog, 's jelentsek magokat gr. Bánffy József házánáli szállásomban mi előbb, hogy az ország dicső elnökének őket hova előbb bemutatni szerencsés lehessen. Kelt Kolozsvárt majus 4-kén 1849.

a' honvéd vadász ezredek parancsnoka,
Ormai Norbert
ezredes.

Felszóllítás

Kolozsvár városa polgáraihoz.

A' honvéd vadász testület több ezer főre lévén szaporítandó, feles számu fegyverek, jelesen muskéták és vágó szuronyos vont csövü fegyverek szükségeltetnek; ugyanazért felszóllitok mindenkit: hogy ha az irt minőségü fegyverekkel birna, azokat hozzám készpénz fizetés mellett beadni mielőbb sziveskedjék.

Szükségeltetnek továbbá könnyü golyóbisos fegyverek, melyek a' növadászok részére szinte készfizetés mellett a' toborzó hivatalnal beszédendők.

Örömet kívánok egyességre lépni oly vállalkozó egyénekekkel, kik akár bel-, akár külföldről vadász fegyvereket és felszerelési anyagokat, u. m. szürke posztót, vitorla vásznat, fehérneműnek való gyolcsot, csizmákat, kalapokat, bornyukat, tölténytáskákat 's a' t. szállítani készek

volnának.

Mire nézve a' kereskedő és üzérkedő tisztelt közönséget alku és egyesség tételre ezennel meghívom.

Kolozsvártt, május 2-án 1849.

A' honvéd vadász ezredek
főparancsnoka,
Ormai Norbert.

Felhívás.

Kolozsvár városa és vidékebeli polgárokhoz!

A' honvéd vadász ezredek ujonczai számára 3,-4000 pár fehér ruha szükségeltetvén, teljes hazafui bizalommal felszóllitok mindenkit, hogy az irt menynységü fehérneműket akár egészben, akár bizonyos részben, szabad alku szerint meghatározandó illő ár mellett előállítani vállalkoznék, magát az egyesség megköthetése tekintetéből nálam gr. Bánffy József házánáli szállásomon mielőbb jelenteni sziveskedjék.

Alulirt örömet megvásárol kisebb menynységben hozzá hozandó fehérneműket is; ugyanazért a' közönségesebb sorsu polgárok, 's polgárnök is felszóllitotnak: hogy az irt ujoncz sereg mielőbbi felrubáztatását, az általuk nélkülözhető egyes fehérnuba daraboknak kész pénz fizetés mellett átadásával elősegíteni, tartsák honfui kötelességüknek. Kelt Kolozsvártt majus 4-én 1849.

a' honv. vadász ezredek parancsnoka
Ormai Norbert, m. k.
ezredes.

Nem hivatalos rész.

Kolozsvár, május 4. Egy kolozsvári polgár, a' Honvéd tegnapi számában, az ágyuöntő, furó és felszerelő gyár felállításának helyére vonatkozó cikkében oly indok és alapnélküli állításokkal igyekszik az érintett gyárt Kolozsvár számára megnyerni, melyek által felhiva érzem magamat -- minden elfoglaltatásom daczára -- pár sorban, a' kérdés alatti ügy felvilágosítására szolgáló észrevételeimet megtenni.

Teljhatalmu orsz. biztos ur rendeletének kö-

vetkeztében, egy ágyuöntő, furó és felszerelő gyár felállítása végett, Kolozsvárra jöttem; miután K.-Vásárhelyen egy kisebbszerű hason gyárt már teljes folyamat és működésnek indítottam.

Én a' kolozsvári mesterek szakműveltsége, tapasztalása 's hazafiságára támaszkodva, már előre a' legvérmesebb reményekben ringattam magamat, a' gyárnak Kolozsvártt, 's a' kolozsvári mesterek lelkes közreműködése által, minél nagyobb alakban, minél rövidebb idő alatt, 's így a' házára minél üdvösebb hatással eszközözendő felállása iránt.

De szórnyen csalódtam.

Mint született katona és mester, több helyt megfordultam; mesteri fortélyokat több helyt volt alkalmam szemlélni, de a' kolozsváriakhoz hasonlókat nem sok helyt.

Három napon át huzott alku után is — mi alatt az először 120-ra emelt követelések 40-re szállottak le — összeszámítva minden anyagbeszerzés és mestereknek fizetendő díjt, számításom végeredménye az lett, hogy egy üteg ágyu kiállítása kerül Kolozsvártt 11,644 frtba, Kézdi-Vásárhelyen pedig 4,000 frtba.

Ezt a' tisztelt országos biztos urnak értésére adván, miután a' helybeli főbíró urnak 's másoknak sem sikerült a' kolozsvári mestereket hallatlan követeléseiktől mérsékeltebb alkukötésre bírni: rendelet adatott ki, hogy az anyagok szállitassanak K. Vásárhelyre.

Igen de a' cikkirő kolozsvári polgár szeméi előtt káros-, sőt veszélyessé válhatik, a' kérdés alatti gyárnak Kézdi-Vásárhelyen leendő életbe léptetése.

Ezen jó polgár aggodalomteljes észrevételeinek ellenében ezeket jegyzem meg.

1) Az álladalom java kívánja, hogy minden az álladalom rovására történő kiadás lehető legkevesebbre szállitassék le. Már pedig ha K. Vásárhelyen és nem Kolozsvártt áll fel azon gyár: akkor az álladalom számára 56 ezeren felüli összeget gazdálkodunk meg; mi úgy hiszem, nem éppen oly megvetendő csekélység.

2) Maga, a' kolozsvári polgár is tisztelettel hajlik meg a' székely nép vitézsége 's a' vész napjaiban tanusított hofias buzgalma előtt. Ha így akkor ne irigyelje azon kevés hasznot, melyben a' székely mesterek részesülendnek, 's mely az álladalom hasznával is kapcsolatban van. Egyéb-iránt is

3) Koránt sem áll az, miszerint az olcsóbb-ság vagy drágább-ság csak pillanatnyi, hamar és könnyen változható okok. Azt, eldisputálni nem lehet, miként egy oly gyár felállítása 's fentartása, Kolozsvártt, mind a' lakbér 's élelmi szerek, mind a' megkívántató anyagok drágasága, mind végre, a' kolozsvári mestereknek, több napon át

tapasztalt 's úgy látszik megrögzött természetök-ké vált, huzavonó tulajdona miatt, öszsze hasonlithatlanúl nagyobb költségébe fog az álladalomnak mindég kerülni; mint, ha azon gyár a' székelyföldön jó létre.

4) Ne is aggódjék anynyira a' jó polgár, azon gyárnak 's productumainak, ellenséges invasio által ne tán törtéhető veszélyeztetése miatt. Azon székelyek, kik az említett helyet, nehezebb időkben, ön erejük, vitézségök 's minden áldozatra kész lelkességök által, minden határszélöket fenyegető ellenséges invasio ellen, Európa újabb történeteiben hallatlan dicsőséggel megoltalmazták: azon férfiak, most kedvezőbb körülmények közt, saját földükön öatott ágyukkal 's más védelmi szerekkel ellátva bizonyára nem lesznek oly gyávák, hogy a' kérdéses gyár által, az eddiginél becsebbé vált földükre bebocsássák az ellenséget 's legroszabb esetre is gondoskodnának, az álladalom tulajdonainak megmentéséről különben, mint azok, kik az álladalom javára, városukba gyült ezüstöt 's más egyebet, az ellenség elől, midön elég idejük 's alkalmok volt, nem takarították el.

Végre, ha a' politikai okokat kezdjük latolgatni: úgy hiszem, azon nép, mely a' kellő számon felül ezereket állított 's állit ki folyvást a' harczmezőre, bármely nagy város, mitsem tevé 's az álladalom rovására gazdagodni ohajtó lakóinál több méltányos figyelmet érdemel. Átalában tanácsos lesz: azokat a' politikai okokat nem szelözni.

Ha a' haza mindenek felett, akkor néhány mesterember ne emelje magát a' haza fölé. Hanem legyen jelszava: a' hazáért mindent a' legjutányosabban. Különben azon véleményre vetemedik az ember, hogy némelyek, a' közálladalmi érdek és politikai okok emlegetését, csak saját erszényök töltésére akarják felhasználni.

Gábor Áron,
tüzérőrnagy.

Nyilatkozat. A' Honvéd 107-dik számában egy cikk jelent meg, melyben többi közt ez áll: a' kolozsvári mesteremberek 's egyes polgárok — a' kormány (fegyv.gyári és ágyuöntési) intézkedéseit hirtelen gazdagulásra akarják kizsákmányolni 's munkáiknak hallatlan árt szabtak. Egy lakatos legény 18 ezüst frt héti díjt követel, egy mester három anynyit. Ezen állítás alolirtakat fájdalmasan érdekli, mert a' mondat általánosságá polgári becsületességünket nemcsak kétségbe hozza, sőt éppen pellengérré állitja. Azért mi felszólitjuk a' cikkirőt, nevezze meg azon egyéant közülünk, ki állítása szerint, a' 18 pfrt nem háromszorozva, hanem bár egyszeresre is követelte héti díjúl. Ennek nyilvánításával tartozik ön az igazságnak, melynek feladata sujtani a' bűnöst, ki e' hon szo-

rongó állapotát, ne talán önzése piszkos forrásául akarná felhasználni; tartozik ön e' városi polgárság becsületének, mely e' hirlap hasábjain közvélemény ítélőszéke elébe van állítva, 's főleg nekünk, kiket közvetlenül megbélyegzett. Hogy ön ezt megtehesse, kételkedünk, mert esmerjük lakatos társaink jellemét és polgári életét; megtörtént adatokint tudjuk saját életünkéből, hogy midőn a' fegyvergyár fellállítására szükségelt segédeink kezünk alól elvételre, oda alkalmaztattak, bár azok nélkülözése magunk és családunk érlelmi csökkenésével szinte egy értelmű vala, nem zúgolódtak; mert e' segéd kezekre szüksége volt e' honnak. 'S hogy ugyanezen egyének jelenleg zsarolóivá váljanak az álladalomnak; hinni nem lehet.

Azonban míg cikkírónak a' kolozsvári lakatos mesterekre vonatkozó állítását soha bé nem bizonyítható és így méltatlan gyanúsításnak hiszszük, másfelől tudjuk, miszerint az álladalmi kezelés alatti fegyvergyárban alkalmazott vasműves segédek akkora díjakat huznak, mennyi az általuk készített gyártmány értékét felülhaladja. Ennek mi okai nem vagyunk, de súlyos következményeit érezzük. Mert a' magas díj oda vonvan műhelyeinkből a' munkás kezeket, iparunk pangó állapotba süllyedt, nem csak magunk, de kétségen kívül a' közönségnek is érezhető kára- és hátramaradására. Az álladalom részére pedig nem értjük, minő gazdálkodás, ha egy fegyver kijavításáért többet fizet, mint a' menynyt maga a' fegyver ér. Ennek bizonyosan nem mi vagyunk okai.

Több kolozsvári lakatos mesterek.

Sz. Udvarhely, ápril. 29. 1849. Éppen most olvasók el az ország kormányzójának a' Közlöny apr. 21-iki számában megjelent rendeletét az urbéri tartozások iránt: minek következtében az oly zsellért, ki urdolgára menni nem akar, birói ítélet előtt, rövid tiszti uton arra kényszeríteni, a' telekből pedig kihányani, semmi esetben nem szabad. Jól esett ez lelkünknek: mert köztünk, kik magunkat a' nadrágosok vagy értelmesekek közé számítjuk, 's kiket az idevaló köznép az „urak“ vagy „nemős embörök“ közé soroz, többekben aggodalmat költött volt, az udvarhely-, maros- és csikszéki birtokos uraknak e' kérdés körüli föllépése. Ugyanis itt némely földesurak tetteleg kihányták zselléreiket a' telekből, mely szerintök „székely örökség — udvar — curia“; mások megintették, hogy ha szolgálatot nem tesznek, kihányatják. Legelőbb Fronius Imre kezdte meg, 's kérte az udvarhelyszéki kormánybiztost, kényszerítaná ujszéki zselléreit urdolgára. Egy darabig nem kapott választ. Példájára többben megindultak, válaszul kapták, hogy kérelmek az ellenféllel közöltetett. Eljött azonban a'

Csány k. biztos ur e' tárgyra vonatkozó rendelete, mely a' curiákról szól. Székelyföldön az apró földesurak minden zsellértelket székely örökségnek curiának tartanak: és a' Csány ur rendeletére támaszkodva, az az azt részökre értelmezve némelyek kihányták zselléreiket, vagy oly zsellérnöket, kinek férje már katonának van vive, az utczára 's az özvegy ott siránkozik; mások kihányással fenyegették, ha ur dolgát nem tesznek 's e' két esetben a' zsellér jött a' kormánybiztoshoz Udvarhelyszéken panaszra; meg mások az urdolgát tenni nem akaró zsellér ellen panaszoltak az udvarhelyszéki kormánybiztosnak: 's válasz volt mindenik félnek, hogy a' székely örökségről urdolgát kell tenni. Volt Udvarhelyszéken oly ur is, ki a' helyettes kormánybiztoshoz „nem azért jött, hogy kérje, hanem csak azért, hogy jelentse a' zsellérnek a' curiából kitétetését.“ Válaszul ugyan azt kapta, hogy az ember a' telekben marad 's urdolgára kényszerített fog: de e' példa mutatja, mennyire el vannak bizakodva némely „urak“; pedig a' mult ősszel mind a' havasokba futottak vala 's még sem tanultak semmit 's nem is felejtöttek semmit. Az udvarhelyszéki nép egy része, p. o. 1/4-de, v. egy hatoda rossz, 's nagy többsége közönbös volt ugyan, de azt bátran lehet mondani, hogy ha Udvarhelyszéken egy Szemere Bertalanunk lesz, az udvarhelyszéki népet a' mult őszöni gyalázat nem éri; 's ha nem Berenczei, hanem egy Szemere akad az agyagfalvi gyűlésre a' Berenczei torkával, a' székely nép maga diadalmason önyomja a' reactiot. Rossz volt bizony a' székely nép egy töredéke, de úgy tetszik némely urak csak azért kiáltottak anynyi rosszat a' népre, hogy futásuk belső okát, a' félénkséget, elpalástolják, 's hogy mint 1514 körül, a' dózsa pórhadért az egész tömeget örök jobbágságra büntették, most is legyen ürügy annak idejében a' tavaly megszűnt zselléri szolgálatot visszaállítani, nem lévén a' nép érdemes az országadta szabadságra. Egy földes ur, oly zsellérét is, ki tavaly novemberben az erdőn bujkáló földesurának enni hordott, ki urát az oláh tábornak el nem árulta, ki urát Csíkba bekísérte, ki Csíkból később urát haza vezette és mindenütt egyik faluból előre elment az előttöklévébe 's kipuhatolta, nem lesz-e urának bántalma, veszélye, ily zsellérét is megintette, hogy a' telekből kimenjen, ha urdolgát nem teszen. Egy ur kárboztatja most a' falujabelieket, miért adtak tavaly az oláh tábornak fát, miért nem pökték inkább szemközt; pedig akkor maga a' faluból az erdőre futott az oláh tábor elő'. Ha némelyikünk az ily robotoltató, robotoltatni akaró földesurnak mondja, hogy az erdélyi, isten adja, utolsó diaetának, habár a' székelyföldön nem tudott is feljebb emelkedni, a' székely követek nagy szája miatt, az 1847-diki erdélyi diaetának

silány törvényén, 's habár nem érte is fel a' robot megszüntetésének magasabbszerű okát, megállapodása a' volt, hogy ha önkint nem akar a' zsellér szolgálni, kényszeríteni nem szabad, míg egy az igazságügyi ministerium által kinevezendő bíróság meg nem itéli, urbéri telek-é vagy székely örökség a' kérdéses jószág; ha némelyikünk a' robotlító urnak mondja, hogy a' hongyülés 1848 novemberében kimondta, miként addig is, míg részletesebben intézhetnek, szándéka minden tartozásokat, melyek az urbériségnek csak színét viselik is, megszüntetni; 's ha mondjuk, hogy, ily időben, midőn némely zsellérnek 3 fiát is, némely zsellérnőnek fiát 's férjét is katonává sorozták, nem ideje uri szolgálatot követelni: panaszkodnak, hogy communismust akarunk, 's akar a' hongyülés, 's oly hangon panaszolják, mintha éppen a' Figyelmezőben Vidát hallaná az ember, kinek apja székely és 2—3 zsellérkével bir. Ők igyszólnak: de hát mit mond a' szenvedő zsellér nép? Az urak szeme láttára sir, kesereg; hátok megótt szidja őket, 's panasolja, hogy „hát katonák is legyenek, adót is fizessenek, éleést adjak, előfogattal kiálljak 's még is urdolgát tegyék? Ez égrekiáltó. Nekem 3 fiam ment el katonának: némely urak előfogatra sem küldetnek, katonaságból is kihúzzák fiaikat. Bizony csuful megcsalt minket az a' Kossuth ur, 's az agyagfalvi gyűlésen szabadságot ígérő Berzenczei.“ Így beszél a' zsellérnép, 's keblében még inkább meggyűlöli az urakat, mint eddig gyűlölte. 'S ez a' mi aggodalommal töltötte el sokunknak keblét. Mert sohola' magyar birodalomban oly erős, és egyetértő néptömeget előhozni nem lehetett volna, mint a' székely földön, ha itt minden zsellért megvált az ország: mert itt néhány oláhot kivéve, mind magyar ajku a' nép; 's mily egyetértő, 's az által, mily erős lehetne ez!! 'S itt még sem egyetértés honol, hanem az ingerültség, mely elébb hátrább az ármány által „urak“-nak keresztelt értelmiség ellen törend ki; 's így kezére fog dolgozni az osztrák ármánynak. Három-, Marosszékeken 's Csikban is foly ez a' robotoztatás, hiteles forrásból tudjuk. Azt mondják némelyek, hogy ez által a' Naszód vidékére költözés boszszuvágyát akarnak némely földesurak fölkelteni a' zsellér népben. Eltévesztett, bűnös eszközhöz nyultak. Míg az elköltözés meg lenne: addig a' hon fog szenvedni; a' kormányuk baja sokasodni; 's magok is keservesen lakolhatnak. Hadd ébredjen föl a' kitelepedés vágya magától, nem

boszszuból. A' boszszu kétélű veszélyes fegyver. Ezen robotoztatás azért is gyűlöletessé teszi a' zsellér nép előtt a' magyar ügyet, 's kívánatossá a' reactio diadalát, mert midőn 1848 novemberében az oláh Landsturm-ok Udvarhelyszékek falvait bébarangolták, minden helységben a' volt első kérdések: „Van-é még oly jobbágy, ki urdolgát tesszen, 's ha volt, a' minthogy volt is, azt felszabadították, 's míg Heydte Udvarhelyszéken volt, a' robot meg volt szünve. Mit higyen már most a' zsellér nép? 's minket nagyon aggasztja e' körülmény.

— — —
Sepsi-Szentgyörgy, april. 22. Ma Sepsi-Szentgyörgy városa polgárságának egy igen érdekes gyűlése volt. Az egyesült hon ép oly szerény, mint nagy polgárának, Kossuth Lajos kormányunk elnökének, 's Bem altábornagy-Erdély megmentőjének, a' piacon legszebb helyt, két egymás szomszédságában álló telket ajánlékozott.

Hiszszük, hogy e' nagy férfiak, nemzetiség és szabadságunk legelső harczosai, a' székely meleg kebelével ajánlott csekély emléket elfogadják, 's mi, Háromszék azon kispapja, mely a' szabadság mellett, mikor Erdély el vala veszve, a' legutolsó emberig küzdött, büszkének leendünk, ha Kossuth és Bem altábornagyot székely polgártársainkul üdvözölhetjük.

Németh László.

— — —
M. Vásárhely, apr. 26. *) A' jó Isten, Bem altábornagy és elszánt bátorsággal harczolt vitéz serge által, édes hazánkban az igazság szent ügyét anynyira győzelemre juttatván, hogy a' csend és béke malasztjait már már élvezhetni szerencsések lehetünk: a' maros vásárhelyi ev. ref. főtanoda előjárósága ezennel közhírré téteti, miként május hónap első napján kezdve a' tanítást megkezdeti még pedig a' Dobozi István kormány biztos ur bölcs intézkedése következtében a' királyi tábla termeiben, minthogy a' főtanoda lakés tanzobái jelenleg katonai korodának használtatnak. M. Vásárhelyt, aprilis 26-kán 1849.

Török János,
 igazgató tanár.

— — —
Legujabb. A' Pesti Hirlap szerint: Vogl és Hammerstein, kik már Kassáig és Munkácsig nyomultak vala, megverettek, és Dembinszki nyomban követi őket Gallicziába.

*) Vettük majus 5-kén.

Szerk.